

Nr 116.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd till förre eleven vid Stora Tuna samrealskola K. J. H. Petersson m. m.; given Stockholms slott den 22 februari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 22 februari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Engberg anför härefter:

Hos Kungl. Maj:t har överpostiljonen i Karlstad John Petersson anhållit, att hans son Kjell Johan Hans Petersson, vilken, född den 13 november 1912, såsom elev vid Stora Tuna samrealskola den 12 februari 1931 deltagit i en av skolan anordnad idrottsdag och därvid svårt skadats, måtte erhålla ersättning för hayda kostnader och liden skada i övrigt.

Rörande förloppet av den olyckshändelse, som drabbat Kjell Petersson, har rektor vid samrealskolan meddelat i huvudsak följande:

Den 12 februari 1931 hade vid samrealskolan varit anordnad vederbörlig idrottsdag. En avdelning lärjungar, i vilken Petersson befunnit sig, hade

sysselsatts med bobsleighåkning i en backe några kilometer från Borlänge. De två första gångerna hade en av de deltagande flickorna styrt kälken. Tredje gången styrde Petersson, som var van att föra bobsleigh. Mot slutet av backen svängde vägen och nedanför kröken stod vid sidan av vägen en telefonstolpe. Petersson märkte, då han passerat vägkröken, att kälken skulle komma att stryka nära intill telefonstolpen och att, om han svängde för häftigt åt sidan, de bakom honom sittande skulle löpa fara att krossas mot stolpen. Han föredrog då att låta kälken gå rakt mot stolpen med påföljd, att hans vänstra ben kom mellan kälken och stolpen och gick av på två ställen. Sedan ett första förband anlagts, fördes han i ambulans till lasarettet i Falun.

Då Petersson drabbats av ett komplicerat benbrott av svårare art, hade sjukhusvistelsen blivit mycket lång och dyrbar. Petersson tillbragte sålunda hela återstoden av vårterminen 1931 på lasarettet, där han avlade sin realskolexamen. Ur skolans premie- och fattigkassa utbetalades 360 kronor som bidrag till sjukhusvistelsen. Sedermera hade han vårdats dels i hemmet och dels på lasarettet i Karlstad. Våren 1932 hade han å vanföranstalten i Stockholm erhållit ett ortopediskt bandage för att kunna gå bättre. Den långvariga behandlingen hade blivit dyrbar och för fadern hade utgifterna varit mycket kännbara. Härtill komme, att Petersson icke kunnat ägna sig åt någon verksamhet.

Rektor funne detta fall synnerligen behjärtansvärt och ville för sin del tillstyrka den gjorda ansöknings.

Från ett av legitimerade läkaren Einar Hjorth den 19 januari 1935 avgivet läkarintyg inhämtas *dels* beträffande de *objektiva symtomen* på skada i huvudsak följande: vänstra benet har genom olycksfallet blivit 4 centimeter kortare än det högra samt är betydligt smalare än det sistnämnda; grova krafter är mycket nedsatt i vänstra benet; knäleden företer en obetydlig kapselförtjockning på vänstra sidan, leden böjes och sträcket fullt och lika med högra benets motsvarande led; grova krepitationer vid rörelser, speciellt vid sträckning; *dels ock* beträffande de *subjektiva symtomen*, att den skadade uppgiver sig bliva mycket trött i vänster ben och för övrigt i hela vänstra kroppshalvan (speciellt axeln) vid längre promenader, att han ej orkar gå mer än 2—3 kilometer, att knäet därvid efter en stund vanligen låser sig i cirka 145 graders vinkel och får »ryckas loss», att den skadade använder hålfotsinlägg på vänster fot, men sedan några månader går utan stödjebandage, samt att benet numera kännes något stadigare än förut och att den skadade på det hela taget anser sig något förbättrad.

Enligt ett av stadsfogden i Karlstad den 17 oktober 1933 avgivet intyg har den skadades fader, överpostiljonen Petersson, för år 1932 taxerats till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för 3,830 kronors inkomst med ett beskattningsbart belopp av 1,530 kronor och äger icke, såvitt intygsgivaren kunnat utröna, någon förmögenhet utan är helt beroende av sin lön som överpostiljon vid postverket.

På begäran av skolöverstyrelsen har riksförsäkringsanstalten den 5 januari 1934 avgivit yttrande i ärendet och därvid anfört i huvudsak följande:

I anslutning till ett av riksförsäkringsanstalten avgivet utlåtande den 17 februari 1928 angående understöd till förre eleven vid folkskoleseminariet

i Uppsala B. E. L. Hellström, vilket till huvudsaklig del funnes återgivet i Kungl. Maj:ts proposition nr 181 till 1928 års riksdag, syntes det anstalten skäligt, att Kjell Petersson bereddes ersättning enligt grunderna i förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt att härvid den arbetsförtjänst, efter vilken ersättningen beräknades, jämlikt 8 § första stycket a) i förordningen fastställdes till 2,160 kronor.

Jämlikt 6 § omförmälda förordning skulle utgå *dels* ersättning för erforderlig läkarvård jämte läkemedel och andra till arbetsförmågens höjande eller eljest till lindrande av menliga följder av olycksfallet nödiga särskilda hjälpmedel, *dels* sjukpenning under tiden för den av olycksfallet förorsakade sjukdomen, *dels* ock för tiden därefter livränta, motsvarande den bestående nedsättning av arbetsförmågan, olycksfallet medfört.

I fråga om utgifterna för *läkarvård och läkemedel* i anledning av förevarande olycksfall hade i ärendet blivit styrkt, att Kjell Petersson för skadan varit intagen för vård å sjukhus under följande tider och mot nedannämnda kostnader:

under tiden	$\frac{12}{2}$ — $\frac{6}{6}$	1931, 115 dagar å	kronor 4: —	kronor 460: —
»	$\frac{29}{9}$ — $\frac{3}{10}$	1931, 4 » » »	1: 50	» 6: —
»	$\frac{17}{11}$ — $\frac{22}{11}$	1931, 5 » » »	1: 50	» 7: 50
»	$\frac{12}{1}$ — $\frac{13}{2}$	1932, 32 » » »	1: 50	» 48: —

Vidare hade ersättning utgivits för stödjebandage med 50 kronor, för kryckor m. m. med 22 kronor 50 öre, för känga med 50 kronor samt för två läkarintyg, varav ett, utfärdat den 30 november 1933, infordrats av anstalten, med tillhoppa 20 kronor, sammanlagt » 142: 50

Slutligen borde ersättning beräknas för ett av doktor Olof Odén den 27 september 1933 på anmodan av anstalten lämnat meddelande med » 5: —

Summa kronor 669: —

Samtliga nämnda kostnader finge anses skäliga och syntes böra ersättas. Riksförsäkringsanstalten funne emellertid avdrag härvid böra äga rum för det bidrag å 360 kronor till kostnaderna för sjukhusvistelsen, vilket lämnats från Stora Tuna samrealskolas premie- och fattigkassa.

Då enligt vad riksförsäkringsanstalten inhämtat Kjell Petersson hitintills åtnjutit skolundervisning och icke haft något förvärvsarbete eller arbetsinkomst, föreläge enligt anstaltens mening icke tillräckliga skäl för utgivande av *sjukpenning* till honom.

I anledning av den efter sjukdomens upphörande förefintliga bestående nedsättningen i arbetsförmågan skulle enligt omförmälda förordning *livränta* utgå med 360 kronor för år under tiden från och med den 1 augusti 1932 till och med den 31 juli 1933 och med 288 kronor för år under tiden från och med den 1 augusti 1933 till och med den 31 juli 1935, varvid arbetsförmågan under förstnämnda tid ansetts nedsatt med 25 procent och under sistnämnda med 20 procent. Sådan livränta syntes böra utgå till Kjell Petersson. Huruvida och i vad mån ersättning kunde tillerkännas honom för tid efter den 31 juli 1935, funne riksförsäkringsanstalten då böra upptagas till prövning.

I utlåtande den 11 januari 1934 har *skolöverstyrelsen* anfört följande:

Överstyrelsen erinrade om att överstyrelsen i skrivelse den 30 november 1932 angående försäkring för elever vid läroanstalter m. m. förklarat, att överstyrelsen visserligen icke ansåge sig för det dåvarande kunna påyrka några generella eller mera omfattande åtgärder från statens sida för att reglera frågan om ersättning för olycksfall under skolarbetet. Huru man emellertid än i princip ställde sig till frågan om det allmännas skyldighet att svara för de ekonomiska följderna av olycksfall, som drabbade lärjungarna under fullgörandet av i lag stadgad skolplikt, så syntes man dock nödgas medgiva, att billighet och rättvisa åtminstone i vissa fall fordrade, att den enskilde finge åtnjuta lättnad i den börda, som eljest skulle tynga honom.

Av den utredning, som bifogats i förevarande ärende, syntes framgå, att ett dylikt fall nu föreläge. Då ifrågavarande lärjunge under obligatoriskt deltagande i den i läroverksstadgan föreskrivna idrotts- och friluftsverksamheten råkat ut för ett olycksfall, för vilket varken han själv eller någon annan torde kunna göras ansvarig, och då detta olycksfall vållat honom dels allvarligt avbräck i hans utbildning och för lång tid nedsatt hans arbetsförmåga, dels i förhållande till hans och hans målsmans ekonomiska bärkraft betydande utgifter, syntes billigheten bjuda, att det allmänna trädde hjälpsamt emellan. Överstyrelsen finge alltså tillstyrka bifall till framställningen i enlighet med de av riksförsäkringsanstalten gjorda beräkningarna.

Under erinran om sitt utlåtande i ärendet angående understöd åt den i riksförsäkringsanstaltens ovannämnda utlåtande omförmälde seminarieeleven Hellström har *statskontoret* i utlåtande den 24 februari 1934 avstyrkt bifall till förevarande ansökning. Härvid har ämbetsverket anfört bland annat följande:

Ehuru omständigheterna i fallet Hellström varit synnerligen ömmande, hade statskontoret med hänsyn till konsekvenserna närmast ställt sig avvisande till tanken att ersättning skulle utgå. Det nu föreliggande fallet skiljde sig från det nyssberörda så till vida, att skadan syntes vara av övergående art och tillkommen under omständigheter, som lika väl kunnat inträffa under fritid. Såvitt ämbetsverket kunnat finna, vore de här till stöd för ansökningen åberopade skälen avsevärt svagare än i det förut omförmälde fallet.

I detta sammanhang ville ämbetsverket tillika framhålla, att en principiell skillnad syntes föreligga mellan olycksfall under skolutbildning och olycksfall i arbete, varför de på sistberörda område gällande skadestandsreglerna icke ägde giltighet vid bedömandet av frågor om ersättning för olycksfall under skolutbildning. I och med att en elev sökt och vunnit inträde i ett läroverk, måste han anses hava underkastat sig de för undervisningen gällande bestämmelserna och därmed också tagit ansvaret för den risk, som utbildningen i fråga kunde föra med sig, det finge nu gälla andlig överanstängning eller kroppslig skada.

Slutligen har *riksförsäkringsanstalten*, som i anledning av förnyad remiss införskaffat ovannämnda, av legitimerade läkaren Einar Hjorth avgivna intyg, i utlåtande den 22 januari 1935 anfört bland annat följande:

Av det av riksförsäkringsanstalten nu införskaffade läkarintyget hade anstalten funnit, att viss förbättring av Peterssons tillstånd inträtt tidigare än anstalten vid avgivandet av yttrandet den 5 januari 1934 ansett sannolikt. På grund härav funne anstalten, med ändring av sitt föregående yttrande, i vad detsamma avsåge tiden efter den 31 december 1934, understödet böra utgå efter en invaliditetsgrad av 15 procent med 216 kronor för år. Detta understödsbelopp borde fastställas att utgå för tiden till och med den 31 december 1936. Huruvida och i vad mån Kjell Petersson borde tillerkännas ersättning för tid efter sistnämnda dag, funne riksförsäkringsanstalten då böra upptagas till prövning. Framhållas kunde att, då olycksfallet medfört avsevärd förkortning av vänster underben, full återställelse icke kunde förväntas.

Enligt vad riksförsäkringsanstalten inhämtat, hade Kjell Petersson ännu icke ägnat sig åt förvärvsarbete utan vore fortfarande studerande.

Under åberopande av vad riksförsäkringsanstalten sålunda och tidigare anfört har anstalten hemställt, att — därest understöd funnes böra utgå — Kjell Petersson måtte tillerkännas, förutom ersättning för havda kostnader för läkarvård och läkemedel med 309 kronor, understöd på grund av bestående nedsättning i arbetsförmågan för tiden från och med den 1 augusti 1932 till och med den 31 december 1934 med tillhopa 768 kronor och för tiden från och med den 1 januari 1935 till och med den 31 december 1936 med 216 kronor för år. Riksförsäkringsanstalten funne vidare under enahanda förutsättning ersättning böra utgå till doktor Hjorth med 10 kronor för det av honom den 19 januari 1935 utfärdade läkarintyget.

Såsom inhämtas av det föregående har Kjell Petersson såsom elev vid Stora Tuna samrealskola allvarligt skadats under det han deltagit i en vid skolan anordnad obligatorisk idrottsdag. Någon skuld till olycksfallet torde enligt utredningen varken åvila Petersson eller någon lärare, som hade tillsyn över lärljungarna vid tillfället ifråga. Departementschefen.

Då olycksfallet står i omedelbart samband med åtgärder, som vidtagits i enlighet med gällande föreskrifter för skolundervisningen, synes mig billigheten kräva, att det allmänna i någon mån ingriper till lindrande av olyckans följder. Jag anser sålunda, att staten i det föreliggande fallet i första hand bör deltaga i bestridande av de direkta kostnaderna för sjukvården, läkemedel och dylikt. Vidare torde det vara rimligt att Petersson beviljas ett mindre årligt understöd åtminstone under de närmaste åren efter olycksfallet, då dess verkningar gjort och göra sig mera direkt kännbara för honom och innan han kunnat skaffa sig något förvärvsarbete. Beträffande storleken av det understöd, som nu bör beviljas honom, ansluter jag mig till vad riksförsäkringsanstalten i detta avseende föreslagit. Petersson skulle alltså erhålla ersättning för kostnader för läkarvård och läkemedel med 309 kronor samt dessutom understöd på grund av nedsatt arbetsförmåga under tiden den 1 augusti 1932—den 31 december 1934 med tillhopa 768 kronor

och den 1 januari 1935—den 31 december 1936 med 216 kronor för år. Å nämnda understödsbelopp böra icke utgå dyrtidstillägg.

Frågan, huruvida understöd bör utgå jämväl för tid efter sistnämnda dag, synes böra komma under prövning först längre fram, då säkrare bedömningsgrunder föreligga såväl beträffande det framtida menets omfattning som angående Peterssens förvärvsmöjligheter.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till förre eleven vid samrealskolan i Stora Tuna Kjell Johan Hans Petersson må ur det under elfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m. utgå *dels* ersättning för kostnader för läkarvård och läkemedel i samband med det i ärendet omförmälda olycksfallet med sammanlagt 309 kronor, *dels ock* understöd på grund av bestående nedsättning i arbetsförmågan i följd av olycksfallet för tiden från och med den 1 augusti 1932 till och med den 31 december 1934 med tillhopa 768 kronor samt för tiden från och med den 1 januari 1935 till och med den 31 december 1936 med 216 kronor för år, utan rätt för Petersson att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Georg Z. Topelius.